

تعدیل کارگر، تهدید جدی اقتصاد

از شروع جنگ تحمیلی سوم حدود ۱۰ هزار درخواست بیمه بیکاری در مشهد ثبت شده است

عکس: میلاد سمنگانی | شهر آرا

چند دقیقه در اتاق مشاوره

پسری بیست و پنج ساله با کمی معلولیت در حرکت به همراه مادرش، یکی دیگر از مراجع‌کنندگان است. کارگاه بازی‌های مواد غذایی تعطیل شده و او هم بیکار شده است. بیمه بیکاری می‌خواهد. خلاصه مشاوره این است که باید به همراه قرارداد و نامه عدم نیاز به مراکز کارایی برود و درخواست خود را ثبت کند. اگر قرارداد نداشته یا هم مشکلی دارد با اتاق روبه‌رو بود و اگر با تماس نمایندگان کارش راه نیفتاد، برگرد تا مراحل ثبت شکایت را برایش توضیح دهند. تقریباً اغلب مراجع‌کنندگان همین را می‌خواستند؛ بیمه بیکاری، موضوعی که این‌ها قدر تکرار شده که حتی نگهبان در ورودی هم با آگاهی کامل همه مراحلش را برای هر کسی که از او سؤال کند، توضیح می‌دهد و بنری را در ورودی نشان می‌دهد که فهرست همه مراکز کارایی در آن ردیف شده است.

کنید که در این کار خیره هستند.

وارد اتاق مشاوره اداره کار می شویم. دو نفر پشت دو میز کوچک نشسته‌اند. چند ارباب رجوع هم مقابل میزها منتظرند. روی یکی از سه صندوق انتظار، کنار یک خانم پیر می نشینیم. درد و روزی که آنجا حضور داریم مشاورهای خوش اخلاقی را می بینیم که برای تک تک افراد باحوصله روند

را توضیح می دهند. در مدت ۴۰ دقیقه حدود ۱۰ نفر برای مشاوره می آیند.

یکی از مراجعین کندانداستان جالبی دارد. در مرکز درمانی کار می کرده است که بیشتر مشتری ها عرب زبانان بوده اند و حالا، جنگ لغو روزه ها نبود گردشگر سلامت، آن ها را بیکار کرده است. او چهار سال به طور نقدی حقوق دریافت می کرده و فقط چند فیش دارد. بدون هیچ قراردادی و بیمه ای. حالا باید ثابت کند که در آن مکان کار می کرده است.

یک اتاق را برای دادن مشاوره در نظر گرفته‌اند و روند کار را برای کسی که گذرش به این اداره افتاده توضیح دهند. قبل از هر اقدامی می‌توانید به این بویژه تازگی کشیدن در راهروها و اتاق‌ها و مختلف را تازگی کنید. از انصاف نگذریم و واقعا اقدام خوبی است. این وقتی بهتر درک می‌شود که در نقش فردی که به تازگی کارش را از دست داده وارد این مکان شده باشید. از در اداره کار تا کوچه‌های کناری چند نفر زیر لب می‌گویند «پیگیری تخصصی شکایات، گرفتن همه حق و حقوق» حالا زیر لب؟ چون این کار قانونی نیست. آن‌ها معمولا فرد را به وکلای معروف می‌کشند. مشاوره اول رایگان است اما بعد شما به مسیری هدایت می‌شوید که بدون پرداخت هزینه هم می‌توانستید آن را طی کنید. البته مواردی نیز هست که واقعا نیاز به وکیل دارد که آن هم به شما اعلام می‌شود. اما بهتر است وکلای انتخاب

۹۵۴۷ ثبت درخواست بیمه بیکاری در مشهد

جالب توجه دیگری هم می دهد. به عنوان نمونه بررسی سیستم در یکی از روزهای هفته قبل نشان می دهد که از ساعت ۱۲ شب تا ۸ صبح حدود ۱۵۰ درخواست بیمه بیکاری در سایت ثبت شده است.

تعدیل نیرو در صنعت قطعه سازی، تعطیلی نسبی یک کارخانه پوشاک، تعدیل دوسوم نیروها در یکی از کارخانه های مربوط به صنایع غذایی، همه این ها گوشه های از وضعیت اشتغال در این روزهای، است. البته برخی کارفرمایان نیز اشتغال کرده اند که با هر سختی پای کار ایستاده اند و کم و زیاد تلاش دارند که نان کارگر قطع نشود.

باید این نکته را اضافه کنیم، آماری از بیکاری مشاغل که مربوط به این فترت و آماری مجازی بوده اند وجود ندارد. این افت را به کارگران روزمزد، مشاغل آزاد و همه کسانی که بیمه شامل حالشان نشده است اضافه کنید. بنابراین تعداد درخواست بیمه بیکاری ثبت شده را مرجعان به اداره کار نمی تواند شرح دقیقی از وضعیت بیکاری باشد، اما مشتبی است نمونه خوار.

مشهد با ۹۴۷ نفر بیشترین تعداد درخواست را به خود اختصاص داده و پس از آن نیشابور با ۱۰۵۰ نفر، چران با ۸۳۰ نفر و سیروان با ۴۲۵ نفر در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

مدیر روابط کار اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی در پاسخ به اینکه بیشترین درخواست مربوط به کدام یک از دسته‌های شغلی بوده است، می‌افزاید: بخش عمده درخواست‌های مربوط به صنایع تولیدی، خدمات گردشگری و هتلداری، خدمات فروگاهی و همچنین بنگاه‌های اقتصادی است که در تأمین مواد اولیه و بازار فروش با مشکل روبه‌رو بوده‌اند.

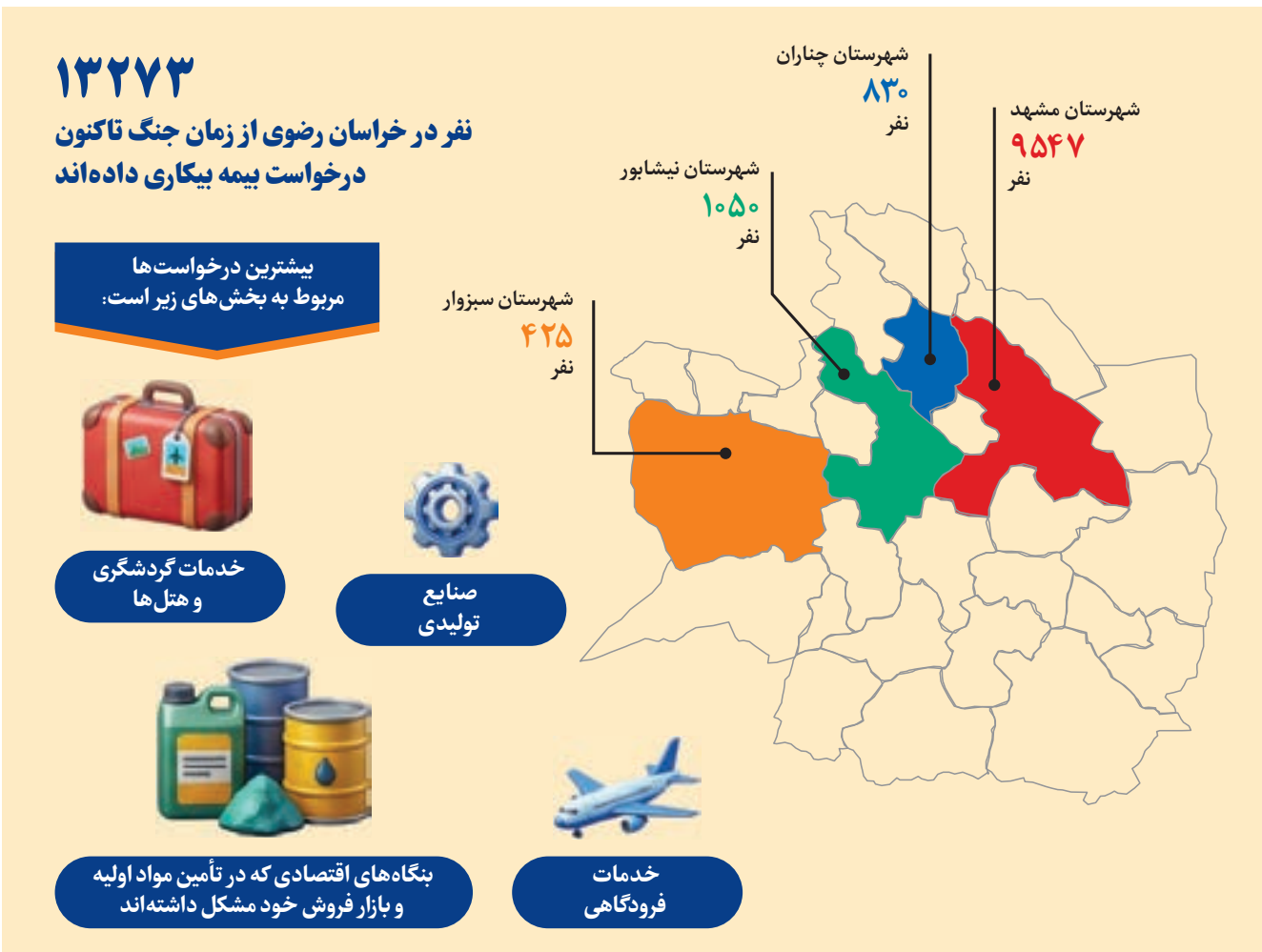
سوروی تأکید می‌کند: در هر شهری این ترکیب متفاوت است، اما به عنوان مثال در مشهد بیشترین درخواست‌ها از صنایع و خدمات گردشگری، هتلداری و فروگاهی بوده است.

یکی از نمایندگان اداره کار هم آمار جالبی می‌دهد.

می‌گوید: بیش از تعطیلات عید در زمینه حدود ۱۲ هزار تفریحی ۳۰۰ پرونده در رابطه با بیمه یکاری را بررسی کرده است. او از قول همکارانش آمار

به‌تاگی احمد میدری، وزیر کار، تعداد متقاضیان بیمه بیکاری را ۲۹۹ هزار نفر اعلام کرده است. در این مدت شنیدن خبرهایی از تعدیل نیرو در کارخانه‌ها و شرکت‌های بزرگ کم نبوده است. گردشگری و جالش‌هایش موضوعی بود که به دلیل اهمیت آن برای مشهد، اوایل اردیبهشت در گزارشی به آن پرداختیم. در آنجا از قول میزبان، ثابت تیموری، رئیس کمیسیون گردشگری و صنایع دستی اتاق خراسان رضوی، نوشتیم: بیش از ۷۰ درصد واحدهای اقامتی عملکرد بسیار پایینی داشتند. حدود ۴۰ تا ۵۵ درصد از نیروی کار در یک مرحله تعدیل کردند و بسیاری از واحدها از اردیبهشت‌ماه درخواست تعدیل کامل نیرو یا تعطیلی داده‌اند.

حسن سروری، مدیر روابط کار اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی خراسان رضوی، درباره آخرین آمار ثبت درخواست بیمه بیکاری در سامانه می‌گوید: از تاریخ ۱۹ اسفند تا ۱۹ اردیبهشت ۱۳۹۳ هزار و ۲۷۳ نفر در استان درخواست بیمه بیکاری ثبت کرده‌اند. به گفته او، شهرستان

گاهی اعداد نمی‌توانند بار یک فاجعه را نشان دهند و تکرار مداوم آن نیز از میزان تأثیرگذاریش بیش از پیش می‌کاهد. وقتی یک نفر بیکار می‌شود، او تنها یک نفر نیست؛ باید او را در کنار همسر، فرزندان و بهر عضوی از خانواده دید. باید صاحب‌خانه‌ای که درآمد اجاره‌اش را در خطر می‌بیند هم به این فهرست اضافه کرد. باید سبد خرید کوچک شده را دید و ترس کارگران از بیکاری به واسطه کاهش تولید کارخانه را حس کرد. باید سوءتغذیه، بیماری، چک‌های برگشتی و افراد پشت در چک را دید. باید بدنبال هر عددی که در کنار واژه «بیکار» دیده می‌شود، زنجیره‌ای از دردسرها را دید.

حمله کنند به اشتغال از نمی توان پنهان کرد. هر چند اعداد و ارقام رسمی یا اغماص منتشر شود یا اصلا منتشر نشود، روایت کرد. نباید نگران کننده است و همدار را تهدیدها. بسته های حمایتی و بنیادهای مسئولان، سدی در مقابل قرار می گیرد. اگر چرخ تولید بچرخد، چرا بیکاری؟ اما وقتی این چرخ لنگ می شود، توان حفظ نیرو در پای دستگاه های خاموش و بازار خالی از دریا.

یابی که می‌توان شمایلی از وضعیت بیکاری را دید. اداره تعاون کار و رفاه اجتماعی در دیدار چند مرکز کاربایی هم می‌تواند این تصویر را کامل تر کند. هرچند، دلانی از کف راهروها به فضای مجازی کوچانده شده است، اما با کمالاتی از آنچه زیر پوست وضعیت کار و بیکاری در شهر را دید. برای بازگویی باربایی از آنچه این مکان‌ها می‌گذرد و شنیدن و دیدن چند حکایت کوتاه از وضعیت کسانی زندان کرده است. دو روز متوالی به این اداره کل و چند مرکز کاربایی سر زدیم و نشان مراجعه‌کننده از یک سو و فعال در این حوزه از سوی دیگر گفت‌وگو کردیم. پیش‌کوی که این‌ده‌ها و شنیده‌ها بازگو شد.

 خبرنگار
 ملیحه فلاح

در راهروهای اداره کار

چند نفر گفت وگو کرد.

از انتظار یک خانم جوان استفاده می‌کنیم. مشرک‌ها از اسفند بیکار شده‌اند. حدود دو سال و نیم با یکی از شرکت‌های تابع در راه‌اندازی قرارداد نصف و نیمه داشته و ۷ ماه آخر هم با شرکتی دیگر سال گذشته در ماه حدود ۱۲ میلیون تومان حقوق دریافت می‌کرده و هر ماه ۱۰۰ میلیون بایش رد شده است. ماه آخر حقوق نگرفته و به همین دلیل به اداره کار آمده است. با اجازه مشهودی می‌گوید: «اگر نمی‌خواهند شوهرم سر کار برود. حداقل حق و حقوق ماه آخر را بدهند. دزدان آدمی این اتفاق وره‌ریه. به کارفرما رنگ بزنند. بعد که خارج شدی روبه‌رو با رنگ زد گفت که کی بدانتان داده بودید اداره کار. بالا بدید تا پول بدم. امروز دوباره آدمی‌ها گفتند شکایت کنیم.» پیشنهاد می‌دهیم برای بیمه‌ی بیکاری اقدام کند. می‌پرسد «چی هست؟» توضیح می‌دهیم و جدا می‌شویم. چطور با این حقوق و بیمه کار کرده است. نمی‌دانیم.

شلوغی و خلوتی راهروی کوتاه اداره کار مشهد به ساع ساعت مراجعه بستگی دارد. می توان گفت بین ساعت ۸ تا ۹ صبح، شلوغترین زمان برای مراجعه است. این ساعت معمولاً زمان برگزاری جلسات رسیدگی به شکایات در اداره کار برگزار می شود. این جلسه ها با حضور دو طرف دعوا و سه نماینده از طرف کارگر، کارفرما و اداره کار در این محل برگزار می شود.

روز اول محل حوالی ساعت هشت و نیم وارد اداره کار مشهد می شویم. فهرست چسباندۀ شده در پشت شیشه، شامل ۱۵۶ اسم شاکی و خوانندۀ نامه و اتاق مراجعه است. این ها هم فقط یک طبقه نیستند، بلکه نام هر کدام از خوانندۀ ها داستان یک کسب و کار است و بدنبال نام هر شاکی، فردی است در پی حق و حقوق خود. بدیهی است که همه مراجعه کنندگان از این فهرست نیستند، به جای رفتن به طبقه ها بالا، راهرو مقابل را انتخاب می کنند. نشستن روی مندی های انتظار، فرصتی است تا بتوان با

همکارهای قدیمی، بیکارهای امروز

نفری که در یک رستوران کار می‌کردند از دیگرمواردی است که بان برخورد می‌کنیم، فردی که به‌تازگی کارش را در یک آزمایشگاه از دست داده است، تعریف می‌کند حدود یک ماه قبل که برای مراجعه به اداره کار آمده حدود ۲۰۰ هزار دیده که همگی با شرکت های تابعه در فرودگاه قرارداد داشتند و حالا دسته جمعی بیکار شده بودند.

یکی دیگر از صحنه‌هایی که چندبازر بآن مواجه شدیم، دورهمی گروه‌های چند نفره است. سلام و احوال‌پرسی دو دختر و سه پسر جوان در حیاط ورودی اداره کار تورجمان را جلب می‌کند. با کمی دقت معلوم می‌شود از یک کافی‌شاپ هستند که به‌تازگی تعدیل نیرو داشته است. یک گروه سه نفره از تولیدرهای مرتبط با موزه‌ها و چند

افزایش ۴ برابری مراجعه به کاربایی‌ها

بیمه است. هزینه ثبت درخواست ... هم حدود ۸۲۰ هزار تومان است.»

از متصدی سؤال می‌کنیم چقدر زمان می‌برد که نوبتمان شود و بیمه بیکاری را دریافت کنیم. می‌گوید «تازه دارند درخواست‌های بیمه بیکاری را که در اسفند ثبت کرده‌ایم. پرداخت می‌کنند. بین یک تا ده ماه زمان می‌برد.»

بررسی‌های خیلی شلوغ شده همه متصدی‌ها از افزایش درخواست‌ها بعد از شروع جنگ می‌گویند و آمارهای بین ۲، ۴ و برابر را برای آن اعلام می‌کنند. یکی از آن‌ها توضیح می‌دهد: «همیشه فرودین درخواست‌های ثبت بیمه بیکاری افزایشی بود، چون معمولاً تعدیل نیروها در آخر سال انجام می‌شد. اما ثبت درخواست برای بیمه بیکاری در فرودین امسال در مرکز ما حداقل ۴ برابر شده است.»

برای تکمیل گزارش به چند مرکز کارایی هم سر می‌زنم. نه آن قدر خلوت است که با سوت و توتور توصیفش کنیم نه آن قدر شلوغ که بگویند جای سوزن انداختن نیست. سیستمی شدن بسیاری از مراحل مراجعه به این دفتر را کم کرده است. در آنجا هم افرادی را که می‌بینیم مربوط به فرودگاه، یک کارخانه، دو نفر از خیابانی و... هستند. توضیح‌های متصدی‌های این مراکز پیکان است. پیکس می‌گفته‌های یکی از آن‌ها که کامل تر بود آن‌ها می‌کنیم.

«قبلا فرصت ثبت درخواست برای بیمه بیکاری یک ماه بود، اما به تازگی ابلاغ شده که تا ۹۰ روز فرصت ثبت درخواست وجود دارد. اینکه چقدر دریافت کنید بستگی به بیمه شما دارد. مدارک مورد نیاز هم قرارداد، نامه عدم نیاز، مدارک شناسایی و پرینت سابقه

خدمات گردشگری در صدر فهرست

مهمان پذیرها، هتل‌ها، رستوران‌ها و شرکت‌های خدمات مسافربری است. با توجه به اینکه حدود ۶۰ درصد اقتصاد ایران رضوی و بیش از ۵۰ درصد اشتغال استان، مبتنی بر خدمات است، این اتفاق دور از انتظار نیست. کافی است سری به دفتر خدمات مسافری بزنیم یا تعطیل هستند یا با تعداد اندکی نیرو کار را ادامه می‌دهند. وارد یکی از این دفاتر می‌شویم. پشت میز ۱۴ میز و سیستم موجود در این دفتر، فقط دو نفر حضور دارند. مدیر این مجموعه می‌گوید که بعد از جنگ مجبور به تعدیل نیرو شده است، چون تقریباً دیگر سفری انجام نمی‌شود. نکته جالب توجه دیگر در این فهرست نیز چند صنعت مربوط به بسته بندی و صنایع پلاستیکی است که حتماً به دلیل شرایط تروشمی‌ها مجبور به تعدیل نیرو شده‌اند.

دوباره به فهرست پشت شیشه برمی‌گردیم. روز اول ۵۲ خواهان و خواننده روز دوم ۴۴ نفر. می‌توان گفت همه افراد فهرست بیکار شده‌اند. اما هستند وکلا و نمایندگان کار و کارگری که روزهای زیادی کارشان به این اداره می‌افتد و می‌توان از آن‌ها برای شرح وضعیت پرس و جو کرد. خانم کیلی به ما می‌گوید که حتم دارد از هر فهرست حداقل ۲۰ درصد را این دم از کار بیکار شده‌اند و شکایتشان مربوط به همین موضوع است. حالا می‌تواند برای دریافت حق و حقوق باشد یا اجتناب کارفرما برای ارائه قرارداد و ... مسیر دریافت بیمه بیکاری. او ادامه می‌دهد: مراجعه افراد برای دریافت مشاوره در رابطه با شکایت‌های کارگری و کارفرمایی به او از ابتدای سال حداقل دوبار شده است